The Blessins on the Trees



Rabbi Efrem Goldberg Boca Raton Synagogue Pesach 5770 - 2010 (PR) 371 pm 76 P SHITA MEKUBETZES האר מאן דנפיק ביומא דניסן וכו' . וקבש ברכה זו לפי שהוח ענין שבח מזמן לזמן והוח ענין מחודש שאדם מכרך על על ס יבשים ההפריחן הקב"ה , והית בשם ומלכות:

(1) 1'b'E) TALMUD

The Gemara recounts the third incident mentioned by R' Yochanan in which reckless action led to disaster:

אַשַקא דְּרִיסְפַּק חָרִיכ בֵּיתָר – As a result of the incident involving the side of a carriage, Bethar was destroyed! דָהָװ נָהִינֵי – In Bethar they had a custom בי הוה מתוליד ינוקא – that when a baby boy was born, שַׁתלי אַרוַא – they planted a cedar tree, ינוקתא שְּתְלֵי תורְנִיתָא – and when a baby girl was born, they planted a pine tree. וְבִי הַוּו מינִסְבֵּי – When [a boy and girl] wed, קויצי לְהוּ וְעָבְרוּ גְּנָנָא — [the people] would cut down [their trees] and make the wedding canopy out of the wood. יומא חד ר הַנָה קא חָלְפָא בְּרַתִּיה דְּקֵיסָר — One day, Caesar's[42] daughter was passing by אָתֶבֶר שָׁקָא דְּרִיסְפַּק when the side of her carriage broke. קצו אַרְוָא וְעַיִילו לָה — [Her attendants] cut down a cedar tree that had been planted for one of the boys in the town, and put it in the place of the broken panel. אַתוּ נְפוּל עַלְיִיהוּ מְחוֹנָהוּ –

[The Jews] fell upon them and smote them. אָתוּ אָמָרוּ לֵיהּ קרדו בָּךְ - [The Romans] went and reported to Caesar, מְרָדוֹ בָּךְ יהודְאי – "The Jews have rebelled against you!" אַתָא עַלִיִיהוּ - [Caesar] came upon [the Jews of Bethar] in battle.

QUMJAT () SH' (FICIL MS:)

The Gemara digresses to teach about another type of blessing: אָמֵר רָב יְהוּנְה - Rav Yehudah said: אָמֵר רָב יְהוּנָה – One who goes out during the days of Nissan וּחָנִי אִילָנִי דִקָא and sees fruit trees in bloom מְלְבְּלְבֵי – and sees fruit trees in bloom בעולמו בלום – says: Blessed are You, Hashem etc. Who did not leave anything lacking in His universe, ובָרָא כו בְּרִיות טובות אילנות טובות – and created in it good creatures and good trees, להתנאות בְּהָן בְנֵי אָרָם – to cause mankind pleasure with them. [10]

(:k3 j2) /1 (3) TALMUD

The Gemara elaborates on the prohibition of cutting down trees: אָמָר רַב - Rav said: דיקלָא דְטָעַן קַבָּא אָסוּר לְמִקְצְצֵיה – A palm tree that bears a kav of dates is forbidden to be cut down.

The Gemara objects:

במה יהא בוות – They challenged this from a Mishnah:[28] במה יהא בוות ולא יקצצו — HOW MUCH produce MUST THERE BE ON AN OLIVE TREE THAT ONE NOT be permitted to cut it down? רובָע — A Quarter of a kav. Why, then, does Rav state that a date palm must yield an entire hav to be forbidden to be cut down?

The Gemara answers:

שאני זיתים דחשיבי – Olive trees are different, for they are valuable.[29]

The Gemara elaborates further on this prohibition: אָמַר רַבִּי חַנִינָא – R' Chanina said: אָלָא דָקָץ – אָלָא שָבִיכ שִיבְחַת בְּרֵי אֶלָא דָקָץ תאינתא בלא זמנה – My son Shivchas died prematurely for no reason other than that he cut down a fig tree prematurely.[30]

(חוצ (ה) סנהברין ביח) (ה RAMBAM

וְעוֹד אָמְרוּ: כֶּל הַמַּצְבָה. שְׁנָאֲמַר: וָלֹא דָיָן שֶׁאֵינוֹ הָגוּן – כְּאָלוּ הֵקִים מַצֵּבָה. שֶׁנָּאֲמַר: וָלֹא הָקִים לְדָּ מַצֵּכָה אֲשֶׁר שָׁנֵא יָיָ אֱלֹהֶידָ. וּבְמְקוֹם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים – כְּאִלוּ נָטַע אֲשֵׁרָה. שָׁנָאֶמָר: לֹא תִפַע לְדְּ אֲשׁרָה כָּל עִץ אֵצֶל מִוֹבַּח יְיָ אֱלֹהָידְ. וְכֵן אָמְרוּ חַכָּמִים: לֹא תַעֵשׁוּו אתי אלהי כסף – אלוה הבא בשביל כסף וזהב. זה הדין שמנוהו מפני עשרו בּלבד.

Our Sages also declare:35 "Whoever appoints a judge who is not appropriate for the Jewish people is considered as if he erected a monument, as [implied by Deuteronomy 16:22]: 'Do not erect a monument which is hated by God, your Lord.'36 [If he is appointed] instead of a Torah scholar, it is as if one planted an asherah, 37 as [Ibid.:21] states: 'Do not plant an asherah [or] any other tree next to God's altar.

And our Sages³⁹ interpreted [Exodus 20:23]: "Do not make gods of silver and gods of gold together with Me" to mean "Do not appoint a judge40 because of silver and gold." This refers to a judge who was appointed because of his wealth41 alone.42

(2:15) MAIN (2:15)

[22] He used to say: Anyone whose wisdom exceeds his good deeds, to what is בבן הוא הַיָה אומר: כל שֶחֶכמֶתוֹ מִרְבָּה מִמְעָשִיוֹ, לְמָה הוא דוֹמֶה? he likened? – to a tree whose branches are numerous but whose roots are לאילָן שַעָנָפִיו מַרְבִּין וְשָׁרְשִׁיו מוּעָטין, וְהָרוּה בָּאָה וְעוֹקַרְתוּ few: then the wind comes and uproots it and turns it upside down; as it is said: 'And he shall be like an isolated tree in an arid land and shall not see when good הופַכתו עַל פַנֵיו, שַנְאֲמָר: "וְהָיָה בְּעַרְעָר בָּעַרְעָר בָּעַרָבָה, וְלֹא יִרְאָה בִּי יָבוֹא comes; he shall dwell on parched soil in the wilderness, on a salted land, אַבָל כּל שֻמַּעֲשָׁיוּ אַבָל כּל שֻמַּעֲשָׁיוּ uninhabited.' * But one whose good deeds exceed his wisdom, to what is he likened? - to a tree whose branches are few but whose roots are numerous; ארבין מַחְבִּמְתוּ, לְמָה הוֹא דּוֹמֶה? לְאִילָן שֻעָנָפִיו מוּעָטִין וְשָׁרָשִׁיוֹ מִרְבִין even if all the winds in the world were to come and blow against it, they could אַאָפִילוּ כָּל הָרוּחוֹת שֶבָּעוֹלָם בָאוֹת וְנוֹשְׁבוֹת בּוֹ, אֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ not budge it from its place; as it is said: 'And he shall be like a tree planted by מְמָרוֹם, שֶנֶאֲמָר: ,,וְהָיָה בָּעֵץ שָתוּל עַל מִים, וְעַל יוּבַל יְשַלַּח שָרָשִיוּ, שְנָאָמַר: ,,וְהָיָה בָּעֵץ שָתוּל עַל מִים, וְעַל יוּבַל יְשַלַּח שָרָשִׁיוּ, nor shall it cease from yielding fruit.'5

מיש מעשות פרי."

Another dialogue between Rav Nachman and R' Yitzchak: בי הַוּ מִיִּמְטְרֵי מְהַרְרִי – When [R' Yitzchak and Rav Nachman] were about to take their leave from one another.[22] אָמֶר לִיה – [Rav Nachman] asked of [R' Yitzchak]: ליבָרְכָן מָר – May the master bless me. אָמֶר לִיה – (R' Yitzchak) said to him: קמשול לָךְ מִשְׁל – I will tell you a parable: אָמְשול לָךְ מִשְׁל – To what may this be compared? אָדָם שֶׁהָיָה הולֵךְ בַּמִּדְבָר – To a man who was traveling in the desert, יְהָיָה רָעַב וְעָיָף וָצָמָא – and he was hungry, tired and thirsty. ומָצָא אִילָן שַׁפַּירוֹתִיוּ דתוקון וצילו נאה – Then he came upon a tree whose fruits were sweet and its shade pleasant, וְאַמָּת הַמַּיִם עובֶרֶת תַּחְתִּיוּ – and a stream of water was flowing beneath it. אָכֵל הפירותיו וְשָׁתָה ממִימִיו וְשָׁב בְצוּלו – He ate of its fruits, drank of its water, and sat in its shade. וּבְשֶבִּיקִשׁ לֵילַךְ אָמַר – When he sought to leave, he said: אִילָן אִילָן בָמָה אָבָרֵכִף — Tree, O tree, how shall I bless you? אָם אומַר לְךְּ שֶּיְהוּ פָּירוּתֶיךְ מְתוּקִין - Shall I say to you that your fruits will be sweet? יקרו שִיהָא – Why, your fruits are already sweet. שִׁיהָא בילך נאה – Shall I say that your shade will be pleasant? הָרָי עולף נאה – Why, your shade is already pleasant. צילף נאה אַמֶּת הַמְיִם עוֹבֶּרֶת תַּחְמֶיךְ Shall I say that a stream of water will flow beneath you? קָרָי אַמָּת הַמֵּיִם עובֶרֶת תַּחְהֶיף — Why, a stream of water already flows beneath you. אָלָא - Therefore, this is my blessing: יְהַיּ רָצוֹן שָׁבֶּל נְטִיעוֹת שָׁנּוֹטְעִין מִמְּךְ – May it be the will of God that all the shoots planted from you

(1) N/W) /2 (7) TALMUS

קחי במוחף – will be like you.

R' Yitzchak concludes his remarks to Rav Nachman: אָתָה בַּמָּה אַבַּרַכּך – You too, Rav Nachman, with what shall I bless you? אָם בְתוֹרָה - Shall I bless you with knowledge of Torah? קרי חוכה - Why, you already have knowledge of Torah. אם בעושר הַרֵי עושַר – With wealth? Why, you already have wealth. אָם בְּבָנִים הָרֵי בָנִים - With children? Why, you already have children. * Therefore, this is my blessing: יהי רצון שיהו אָאָצְאֵי מִעָיךְ כְּמוֹתְךְ – May it be the will of God that your offspring will be like you.[1]

(6::2) FIRE (8) DEVARIM

בַּי־תַצְוּרַ

אַל־עִירֹ יָמִים רַבִּים לְהַלָּחֵם עָלֵיהָ לְתָפְשָהּ לְא־תַשְּׁחֵית אֶת־עַצָּהֹ לנדת עַלְיוֹ גַרְיָּן בֵּי ממֵנוּ תאבֶל וְאתָוֹ לְא תַכְרֶת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשְּׁרֶה לָבָא מפָנֵיך בַּמָצִור: דָּק עֵץ אֲשֶׁר־תַּדַע כִּי לֹא־עֵץ מַאָּכָל הוּא אֹתְוֹ תַשָּׁחָית וְכָרֶתָּ וּבָנִיתָ מָצׁוֹר עַל־הָעִיר אֲשֶׁר־הָוֹא עֹשֶׁה עִמְךְּ מִלְחָמָה עַר רדתה:

19 When you besiege a city for many days to wage war against it to seize it, do not destroy its trees by swinging an axe against them, for from it you will eat, and you shall not cut it down; is the tree of the field a man that it should enter the siege before you? 20 Only a tree that you know is not a food tree, it you may destroy and cut down, and build a bulwark against the city that makes war with you, until it is conquered.

(P) (A) RASHI

הרי בי משמש בלשון דילמא – is, then, the tree of the field a man. בי האדם עץ השרה – See now, that the word שַּמָא הָאַרָּם עַץ הַשְּׁרָה "functions here in the sense of "perhaps": שָמָא הָאָרָם עַץ הַשָּׁרָה – Is the tree of the field perhaps a man להקנס בתוך הקוצור מקניף - that it should be included in the besieged town because of you, לְּהָתִיפֶר בְּיִפוּרְי רְעָב וְעָמָא – to suffer the tribulations of hunger and thirst אייר – like the people of the city? לְמָה הַשׁהָּיתְנּי – Why should you destroy it?

- ער דְּרָתָּח בּינתיה לָּבְּי – Until rtis conquered. – לְשׁוֹן רָדוּי – This expresses domination, י אָתָהָא בְּמַתָּה לָּ that it should be subservient to you.2

(סו)אבן עורא 8, AVRAHAM IBN

תאכל ראותו לא חברות. כי האדם עץ השדה, והטעם. כי חיי בן אדם הוא עץ השויה. וכמוהו כי נפש הוא חוכל (להלן כו ו). כי חיי נפש הוא חובל: ואתו לא תכרת. דבק עם לבא מפניך כמצור, הנה לא תשחיה עץ פרי שהוא חיים לכן אדם. רק מותר שתאכל ממנו, ואסור לך להשתיתו כרי שתבא העיר מפניך במצור. והעד על זה הפירוש שהוא נכון, שאמר וכרת וכנית מצור:

יט כי האדם עץ השדה. ככר ביאותי כספר היסוד, כי יחכן בכל לשון לקצר לאחוז דרך קצרה. כמו חמור לחם ,שיא שו כן. רק מלח לא לא יתכן להיוחה נחסרת, כי הטעם יהיה להיפך. ומדקרק גדול ספרדי אמר כי חסר ה"א. וכן הוא, הכי האדם עץ השדה. ווה הטעם איננו נכון בעיני, כי מה טעם לאמר לא תשתית עץ פרי, כי איננו כבני אדם שיוכל לברוח מפניך. ולפי דעתי שאין לנו צורך לכל זה, וזה פירושו, כי ממגו

"What is the reasoning behind saying, 'Don't cut down a fruit tree since it is not like man who can run away from you?' In my opinion, we have no need for all this. But this is the meaning: 'For you may eat them and you shall not cut it down, for the tree is a man,' i.e., the tree of the field is the life of a man. This is like the usage in the verse '[A handmill or an upper millstone shall not be taken as a pledge for a loan,] for he is taking his soul as a pledge' (Deuteronomy 24:6), which means, 'he is taking his means of livelihood as a pledge.'...Behold, one may not destroy the fruit tree which is life for a human being, it is permitted only to eat from it... " רמב"ן

אולי יוכלו לה, כענין שנאמר ומיב ג ים) וכל עץ טוב תפילו וכל מעיני מים תסתמו, ואתם לא תעשו כן להשחיתה, כי תבטחו בשם שיתן אותה בירכם. כי האדם עץ השרה הוא ממנו תאכל וחחיה, ובו חבוא העיר מפניך במצור, לומר RAMBAN אתה תחיה ממנו אחרי שתככוש העיר, וגם בהיותך במחנה לכא מפניך במצור תעשה כן. וטעם אותו תשחית וכרת, כי מותר אתה לכרות אותו לכנות המצור וגם להשחיתו עד רדתה, כי לפעמים תהיה ההשחתה צורך הכבוש, כגון שיהו אנשי העיר יוצאים ומלקטין עצים ממנו, או נחבאים שם ביער להלחם בכם, או שהם לעיר למחסה ולמסתור מאבן נגף:

(יט־כ) כי האדם עץ השדה. יפה פירש רבי אברהם כי שיעור הכחוב, כי ממנו תאכל כי האדם עץ השדה ואותו לא חכרות לבא מפניך במצור. וטעם כי האדם עץ השדה, כמו כי נפש הוא חובל ולהלן כר וז. אבל על דעת רבותינו (כיק צא:) מותר לכרות עץ מאכל לבנות מצוד, ולא אמרה תורה רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא וגו' אלא להקדים ולומר שאילן סרק קורם לאילן מאכל. אם כן. פירוש הפרשה לדעתם, שהזהירה תורה לא תשחים את עצה לכרות אותם דרך השחתה שלא לצורך המצור. כמנהג המחנות. והטעם, כי הנלחמים משחיתים בעיר וסביב הארץ

(15 A)/A) (A) (A) TALMWD

On the same theme:

OLD (B) TOSAFOS

יו אם הלמיד חבש הגון בכני האכל. פירוש למוד לפניו ואחו לא מכרות כלותר לא מפרד ממני ללק לפני רב אמר ואם לא מלמוד לפניו בשל דל המידו לפניו בשל דל המידו לפניו והיה דל המידו בשל המידו בשל המידו במידו און כר"מ שהיה לותר לפני אמר במסכח חגיגה (דף שו). היינו למוד לפניו לפי של ילמוד מכן ממעשיו אכל אם אינו מלמיד מכש מתעשיו אכל אם אינו מלמיד מכש מינו רשאי למוד למוד למוד למניו בשלי ללמוד לפניו:

לפי שאין הפרש בין גלות ובין גלוי, כי מי שהוא גולה ממקומו יצא מהסתרו ונראה במקום אחר, ורמז בוי הגלות — כלומר לשון גלוי שנתבזה, וגלוי אחר — גלות ממקומויי, ודבר זה נתקיים בגלות עשרת השבטים שגלו על עסקי היין, מפני שהפרידו השכל אשר הוא הנטע הנאמן, כמו שבארנו למעלה. וכך יש בב"ר (לו, ד) — "ר' שמואל בר נחמני אומר יויגל' אין כתיב כאן אלא יויתגל', דבר זה גרם לו גלות ולבניו. עשרת השבטים לא גלו רק על

ומנשבות בו אין מזיזין אותו ממקומו (מסה סנות פ"ג מי"ז), וכאשר הולך האדם אחר השכרות ושכלו נאבד — אז הוא גולהיי, וזהו שרמזה התורה באמיתות לשונה "ויתגל", כתב לשון "יותגל" שהוא לשון גלות.

ותימה מדברי רש"י, שרז"ל בב"ר (לו, ז) לא אמרו שהכתוב מרמז על גלות עשרה שבטים רק בלשון "ויתגל" שהוא לשון גלות, אבל בלשון "אהלה" לא מצאתי בב"ר". והדין עם רז"ל, כי הכתוב מרמז בלשון "ויתגל" הגלות,

ויז על שם שומרון וכו'. יראה לי שהכתוב מרמז עיקר הפורענות דבא על ידי היין, והם ב׳ דברים: האחד — הוא הגנאי הבא לאדם על ידי שכרות — שיתבזה, לכך נאמר "ויתגל בתוך אהלו" — שנתבזה". השני — הוא אבוד החכמה והשכל אשר יש באדם. ודע כי השכל הוא הדבוק בה׳ יתברן", ועל ידי השכרות יאבד הדבוק ההיא", וכאשר אין האדם דבוק בה׳ — יבא פירוד וגלות לאדם, כי כל זמן אשר האדם שכלו עליו הוא נטע נאמן, כי האדם עץ השדה" (זכנים כ, יט) הוא, ונטיעותיו בשמים, כי הראש שהוא השורש של (אילן) [אדם] פונה למעלה, וזה כי נקרא האדם "עץ השדה" נטוע בשמים, ועל ידי השכל הוא נטוע במקומו אשר אם כל הרוחות באות

"'For man is a tree of the field,' and his branches are in heaven, for the head, which is the root of a man, faces upwards, and this is why man is called a 'tree of the field' planted in heaven, and through his intellect, he is planted in his place, which, if all of the winds were to come and blow, they would not move him from his place"

אין אווֹ רבו יוּ אוֹ אין פוֹח וֹ פּרָהַי הָאִילָן מַה מִּבָרָךְ, וּבוֹ סְעִיף אֶחָד:

א אהַיוֹצֵא (א) בִּימֵי נִיסָן וְרָאָה אִילָנוֹת שֶׁמּוֹצִיאִין (6) (כ) פֶּרַח, אוֹמֵר ״בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶּךְ הַעוֹלֶם, שֵׁלֹא חָפֵּר בְּעוֹלֶמוּ

פְלוּם וּכָרָא בוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאִילָנוֹת טוֹבוֹת לֵהָנוֹת בְּהֶם בְּנֵי אָדָם״. יְוְאֵינוֹ מְכָרַךְּ (ג) אֶלָּא פַּעַם אַחַת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. (ד) וְאָם אָחָר לְבָרֶךְ (ה) עַד אַחַר שָׁנָּדְלוֹּ הַפְּרוֹת, לֹא יִכְרֵךְּ עוֹד:

77177 AJON BERURA

אַ (א) בִּימֵי נִיסָן. אִרְחָא דְמַלְּחָא נָקָט, שֶׁאָז דֶּרֶךְּ אֲרָצוֹת הַחַמִּים לְלַבְלֵב הָאִילָנוֹת, וְהוּא הַדִּין בְּחֹדֶשׁ אַחֵר. כֹּל שֶׁרוֹאָה הַלְּכְלוּב פַּעָם רְאשוֹן מְלֵבְרָ בְּיִקְא בְּחָה, הָא עָלִים לְחוּרֵה לֹא: וְאַף בְּפֶרָח, דַּוְקָא בְּאִילָנֵי מַאֲכָל. שֶׁמָּדֶה הַפְּרַח עָתִיר לְהַתְּגַּדֵּל פְּרִי, אֲכָל מְתְּכֶּר נִיםן: (ב) פֶּרָח. דַּוְקָא פָּרָח. בְּיִרְה עָתִיר לְהַתְּגַּדֵּל פְּרִי, אֲכָל

אִילָנִי סְרָק לֹא [אחרונים]: (ג) אֶלֶּא פַּעַם אַחַת. מְּדְּסָתַם, מַשְׁמַע (מ) דַּאֲפָּלוּ עַל אִילָנוֹת אֲחַרִים לֹא יְבֶרֵדְ, וְבַנֵּ״ל בְּסִימְן רכה סָעִיף י:

(ז) וְאָם אָחַר לְבֶּרַדְּ וְכוּ׳. הַיְנוּ, אֲפָלוּ לֹא רָאָה כְּלֶל מִקְדֵם, אֲפִלּוּ הָבִּי הַבְּרָכָה בֵּיוָן שֻׁנְּדְלוּ הַפֵּרוֹת, כֵּן מִשְׁמַע בְּבִית־יוֹסְף, אֲכָל בְּאַלִּיה רַבָּה הַכְּרָבְּ בְּיִנְא (נ) דְּאָם לֹא רָאָה מִקְדֵם לֹא אָבֵּד הַבְּרָבָה, וְבֵן מִשְׁמַע בְּבִיינִי לְּדִינָא (נ) דְּאָם לֹא רָאָה מִקְּדָם לֹא אָבֵּד הַבְּרָכָה, וְבֵן מִשְׁמַע בִּבְיוּי לְבָרַךְּ עַלֶּיהְ שְׁהָּרָכָה: וִמְבָּלְ מְקְרֵם אִם כְּכָר נְּדְל הַפְּרִי לֹא אָבֵּד הַבְּרָכָה: וִמְבָּל מְקְים אָמִם מְכְּרִי בְּרָלְ תַּבְּרִים שְׁשִׁוּב אֵין כְּרֵאְ עָלֶיהָ שְׁהָתָנִנְיּ, מַשְׁמַע מִפְּרִי־מְנָדִים וְחַבִּי־אָדְם שֶשׁוּב אֵין כְּרֵאְ לְּרָךְ בְּרָכָה זוֹ: (ה) עַד אַחַר שְׁצָּבְלוּ הַבְּרוֹת (נ) יוֹבֵל לְכְרָךְּ רְּרָכָה וֹא בַּרְוּ בִּשְׁבָּרוֹת (נ) יוֹבֵל לְכָרָךְּ וְאַבְּלוּ לֹא בֵּרְוּ הַשְּׁעִת רְאִיָּה וְאשׁוֹנָה [תשובת מהרי״ל סימן קמג]: